

FORMELSAMLING FOR MATEMATIKK FORKURS

1. ALGEBRA

1.1. Kvadratsetningene.

- a) $(a + b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$
- b) $(a - b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$
- c) $(a + b)(a - b) = a^2 - b^2$

1.2. Løsning av andregradslikningen.

- a) Løsning av likningen $ax^2 + bx + c = 0$:

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

1.3. Potenser med fast grunntall.

- a) $a^p \cdot a^q = a^{p+q}$
- b) $a^p / a^q = a^{p-q}$
- c) $(a^p)^q = a^{p \cdot q}$

1.4. Potenser med fast eksponent.

- a) $a^p \cdot b^p = (a \cdot b)^p$
- b) $a^p / b^p = (a/b)^p$

1.5. Potenser som røtter.

- a) $a^{p/q} = \sqrt[q]{a^p}$

2. REKKER

2.1. Aritmetiske rekker.

- a) $a_n = a_1 + (n - 1) \cdot d$
- b) $S_n = n \cdot (a_1 + a_n) / 2$

2.2. Geometriske rekker.

- a) $a_n = a_1 \cdot k^{n-1}$
- b) $S_n = a_1 \cdot \frac{k^n - 1}{k - 1}$
- c) $S = \frac{a_1}{1 - k}$ for $|k| < 1$

3. TRIGONOMETRI

3.1. Identiteter.

- a) $\sin^2 u + \cos^2 u = 1$
- b) $\tan u = \frac{\sin u}{\cos u}$
- c) $\sin(-u) = -\sin u$
- d) $\cos(-u) = \cos u$
- e) $\sin(180^\circ - u) = \sin u$
- f) $\cos(180^\circ - u) = -\cos u$

3.2. Addisjonsformler.

- a) $\sin(u \pm v) = \sin u \cdot \cos v \pm \cos u \cdot \sin v$
- b) $\cos(u \pm v) = \cos u \cdot \cos v \mp \sin u \cdot \sin v$
- c) $\tan(u \pm v) = \frac{\tan u \pm \tan v}{1 \mp \tan u \cdot \tan v}$
- d) $\sin(2u) = 2 \sin u \cdot \cos u$
- e) $\cos(2u) = \cos^2 u - \sin^2 u$
- f) $\tan(2u) = \frac{2 \tan u}{1 - \tan^2 u}$

3.3. Eksakte verdier.

u	u (rad)	$\sin u$	$\cos u$	$\tan u$
0°	0	0	1	0
30°	$\pi/6$	1/2	$\sqrt{3}/2$	$1/\sqrt{3}$
45°	$\pi/4$	$1/\sqrt{2}$	$1/\sqrt{2}$	1
60°	$\pi/3$	$\sqrt{3}/2$	1/2	$\sqrt{3}$
90°	$\pi/2$	1	0	-

3.4. Harmoniske svingninger.

- a) $f(t) = A \sin(\omega(t - \phi)) + c$
- b) $T = 2\pi/\omega$

4. GEOMETRI

4.1. Rette linjer.

- a) Likning: $y = ax + b$
- b) $y - y_0 = a \cdot (x - x_0)$

4.2. Trekanter.

- a) $a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cdot \cos A$
- b) $\frac{\sin A}{a} = \frac{\sin B}{b} = \frac{\sin C}{c}$
- c) Areal trekant: $\frac{1}{2} bc \cdot \sin A$

4.3. Sirkler.

- a) Likning: $(x - x_0)^2 + (y - y_0)^2 = r^2$
- b) Areal sirkel: $A = \pi r^2$
- c) Omkrets sirkel: $O = 2\pi r$
- d) Areal sirkelsektor: $A = 1/2 r^2 v$
- e) Buelengde sirkelsektor: $b = r v$

4.4. Volum og overflate.

- a) Volum prisme/sylinder: $V = G h$
- b) Volum pyramide/kjegle: $V = 1/3 G h$
- c) Volum kule: $V = 4/3 \pi r^3$
- d) Overflate kule: $O = 4\pi r^2$

5. VEKTORER

5.1. Skalarprodukt.

a) $\vec{u} \cdot \vec{v} = |\vec{u}| \cdot |\vec{v}| \cdot \cos(\alpha)$

5.2. Vektorer i planet.

a) $(x_1, y_1) \pm (x_2, y_2) = (x_1 \pm x_2, y_1 \pm y_2)$

b) $c \cdot (x, y) = (cx, cy)$

c) $(x_1, y_1) \cdot (x_2, y_2) = x_1x_2 + y_1y_2$

d) $|(x, y)| = \sqrt{x^2 + y^2}$

e) $\begin{vmatrix} x_1 & y_1 \\ x_2 & y_2 \end{vmatrix} = x_1y_2 - y_1x_2$

5.3. Vektorer i rommet.

a) $(x_1, y_1, z_1) \pm (x_2, y_2, z_2) = (x_1 \pm x_2, y_1 \pm y_2, z_1 \pm z_2)$

b) $c \cdot (x, y, z) = (cx, cy, cz)$

c) $(x_1, y_1, z_1) \cdot (x_2, y_2, z_2) = x_1x_2 + y_1y_2 + z_1z_2$

d) $|(x, y, z)| = \sqrt{x^2 + y^2 + z^2}$

e) $(x_1, y_1, z_1) \times (x_2, y_2, z_2) = (y_1z_2 - y_2z_1, x_2z_1 - x_1z_2,$

$x_1y_2 - x_2y_1)$
f) $\begin{vmatrix} x_1 & y_1 & z_1 \\ x_2 & y_2 & z_2 \\ x_3 & y_3 & z_3 \end{vmatrix} = x_1y_2z_3 + y_1z_2x_3 + z_1x_2y_3 - x_1z_2y_3 - y_1x_2z_3 - z_1y_2x_3$

6. LOGARITMER

6.1. Naturlige logaritmer:

a) $\ln(a \cdot b) = \ln a + \ln b$

b) $\ln(a/b) = \ln a - \ln b$

c) $\ln(a^p) = p \cdot \ln a$

6.2. Logaritmer med andre grunntall.

a) $\log_a(x) = \ln(x)/\ln(a)$

7. DERIVASJON

7.1. Derivasjonsregler:

a) $(u \pm v)' = u' \pm v'$

b) $(c \cdot u)' = c \cdot u'$ for c konstant

c) Produkt: $(u \cdot v)' = u' \cdot v + u \cdot v'$

d) Kvotient: $(u/v)' = (u' \cdot v - u \cdot v')/v^2$

e) Kjernerregelen: $(f(u))' = f'(u) \cdot u'$

7.2. Den deriverte til noen funksjoner:

a) $(x^n)' = n \cdot x^{n-1}$

b) $(\sin x)' = \cos x$

c) $(\cos x)' = -\sin x$

d) $(\tan x)' = 1 + \tan^2 x$

e) $(e^x)' = e^x$

f) $(\ln x)' = 1/x$

8. INTEGRASJON

8.1. Integrasjonsregler:

a) $\int (u \pm v) dx = \int u dx \pm \int v dx$

b) $\int c \cdot u dx = c \cdot \int u dx$ for c konstant

c) Delvis integrasjon:

$$\int u' \cdot v dx = u \cdot v - \int u \cdot v' dx$$

d) Substitusjon:

$$\int f(u) \cdot u' dx = \int f(u) du$$

8.2. Integralet av noen funksjoner:

a) $\int x^n dx = \frac{1}{n+1} x^{n+1} + C$ for $n \neq -1$

b) $\int 1/x dx = \ln|x| + C$

c) $\int \sin x dx = -\cos x + C$

d) $\int \cos x dx = \sin x + C$

e) $\int (\tan^2 x + 1) dx = \tan x + C$

f) $\int e^x dx = e^x + C$

9. SANNSYNLIGHETSREKNING:

a) Uniform sannsynlighetsmodell:

$$P(A) = \frac{n_A}{N}$$

b) $P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$

c) $P(\bar{A}) = 1 - P(A)$